

Välkomna till dialog om hållbar vattenresursförvaltning

*”Med samspel, förhandling och normers styrka har människor roats av uppfinnings-
rikedom och gemensamt skapat former att förvalta vattnets skönhet och kraft.”*

Michelson 2007

Agenda

10.00 Välkomna

10.10 Presentationsrunda

10.40 Hållbar vattenresursförvaltning – ett bidrag till det hållbara samhällsbygget. Jakob Granit

11.00 Ett ramverk för hållbar vattenresursförvaltning , Björn Sjöberg

11.15 Sveriges vattenresursförvaltning, styrkor o svagheter. Signild Nerheim

11.30 Vad innebär framtidens krav? Gemensam kartering, David Nilsson

12.30 Lunch

13.30 SGU s bidrag till de olika utvecklingsområdena för hållbar vattenresursförvaltning. Helena Kjellson och Mats Wallin

14.00 Gruppdiskussioner (med kaffe) kring viktiga frågeställningar o behov inom utvecklingsområdena.

15.00 Reflektioner

15.30 Summering och kommande dialogmöten,

16.00 Avslut

Dialogens syfte

- » Dialogens syfte är att
  - bidra till att utveckla ramverket för hållbar vattenresursförvaltning
  - bygga förtroende och förståelse emellan olika aktörer
  - visa på möjligheter och brister i dagens förvaltning och regelverk

Genomförande

- » Vi genomför tre dialoger och behandlar frågeställningar och teman som sorteras in under temaområdena
- » Vi lägger vid behov ut uppdrag kring väsentliga teman och frågeställningar
- » Vi håller en konferens kring förslag på ramverk under andra halvan av aug.
- » Vi tar upp temat på Havs o vattenforum och i Almedalen.

Leveranser

- » En rapport med sammanfattning av dialogen och HaVs slutsatser

- » Till stöd för arbetet med
  - En presentation av Sveriges vattenresurser
  - Ett förslag till strategi för hållbar vattenresursförvaltning
  - Ett förslag till fortsatt arbete

Dialog hållbar vattenresursförvaltning

Stockholm 6 februari, 2020

Jakob Granit

Havs
och Vatten
myndigheten

Politiken

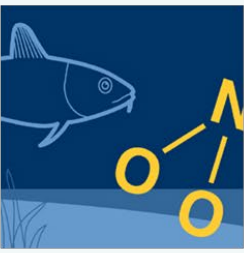
”Genomföra en sammanhållen havs- och vattenpolitik”

- » Havs- och vattenmyndigheten 2011
  - Bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag och hav
  - Pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av miljöpolitiken och verka för en hållbar förvaltning av fiskeresurserna

Strategier och lagar som vägleder globalt, EU och nationellt

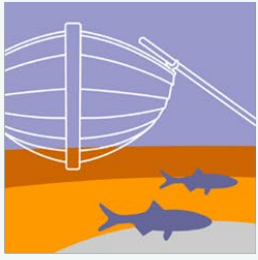
- » Agenda 2030
- » EU direktiv

- » Cirkulär och biobaserad ekonomi
- » Livsmedelsstrategin
- » Energiöverenskommelsen

- » Sveriges miljömål
- » Kulturmiljömål
- » Klimatlagen
- » Miljöbalken
- » Plan & bygglagen
- » Lagen om allmänna vattentjänster

Ingen övergödning

Levande sjöar och vattendrag

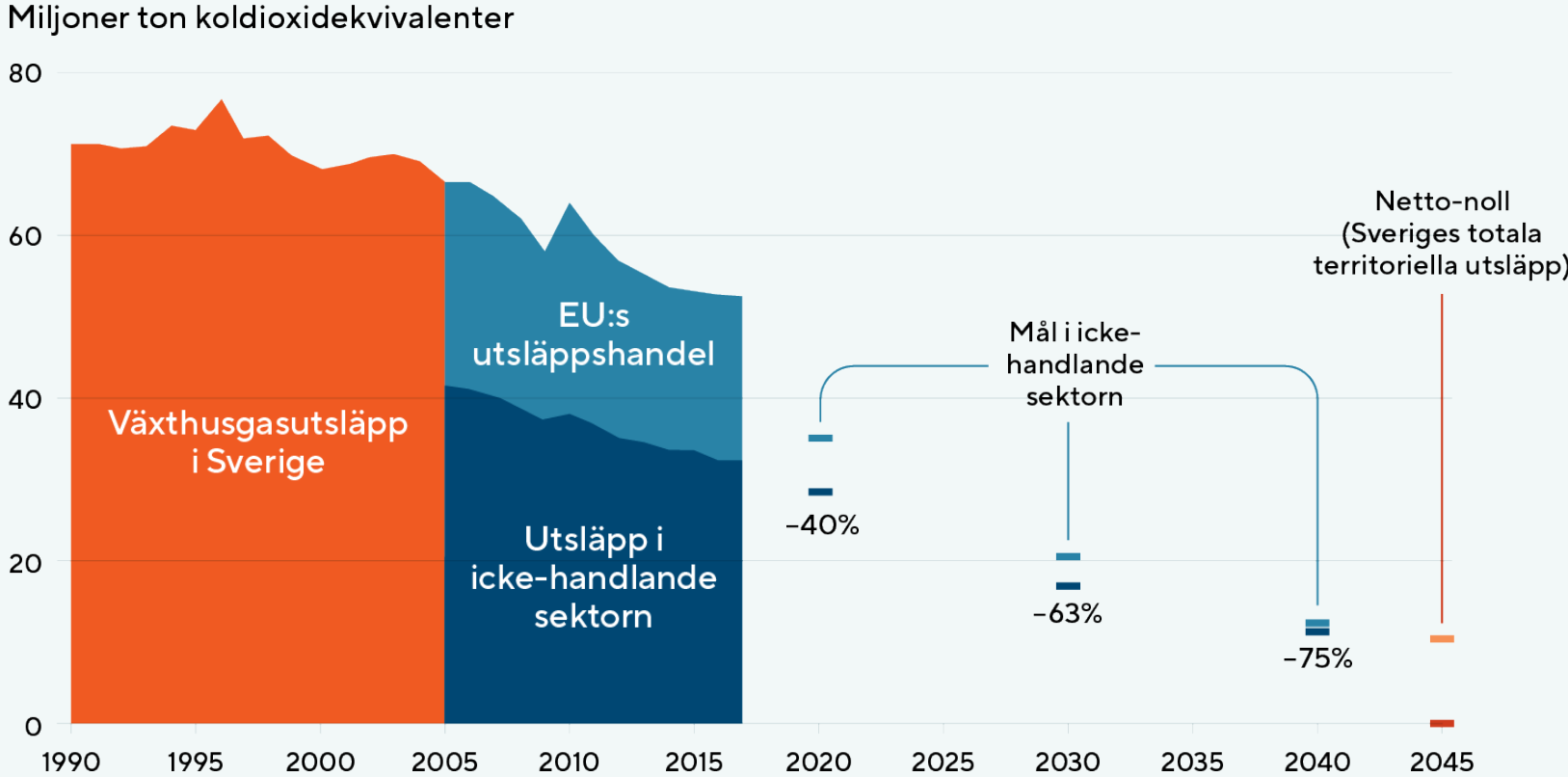
Hav i balans samt levande kust och skärgård

Det klimatpolitiska ramverket – den viktigaste klimatreformen i svensk historia

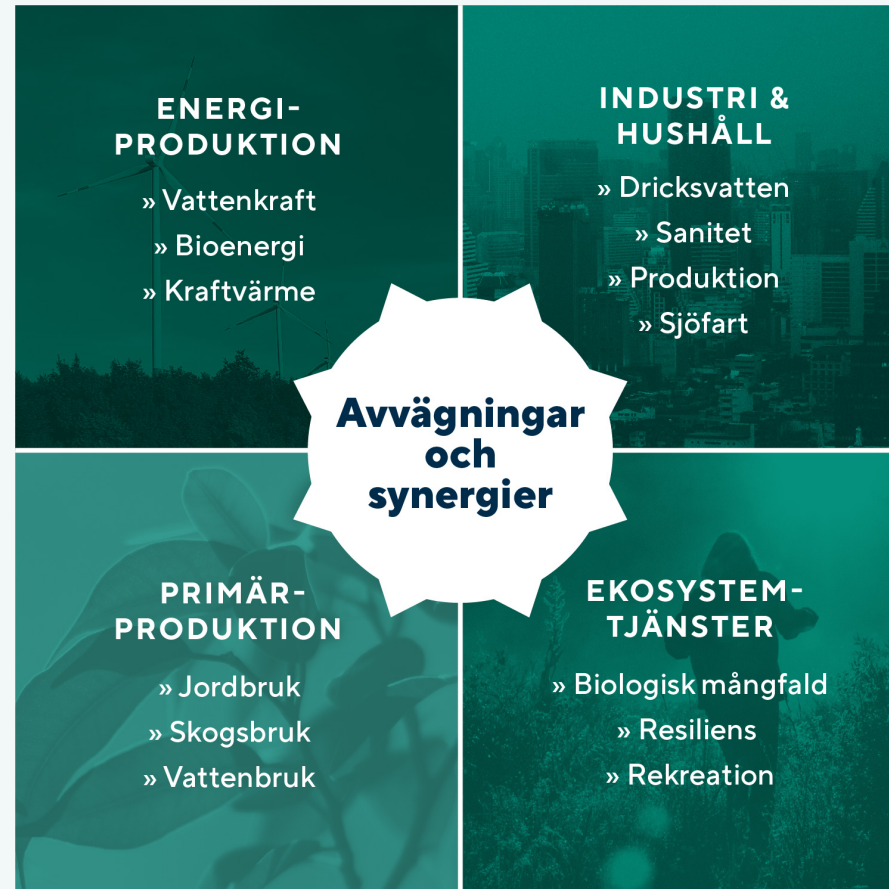
Det klimatpolitiska ramverket för Sverige innehåller:

- » Klimatmål
- » Klimatlag
- » Klimatpolitiskt råd

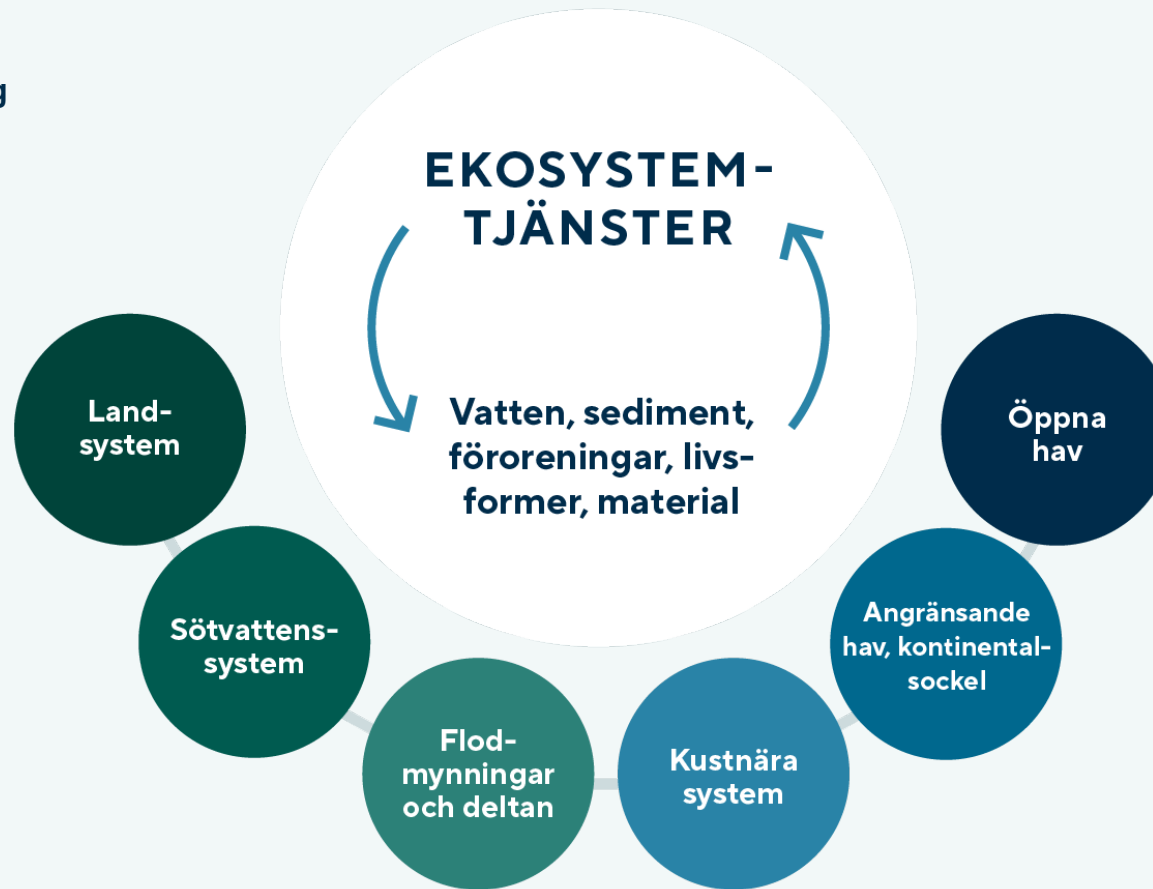
KÄLLA: NATURVÅRDSVERKET

Hållbar vattenresursförvaltning: kvalitet och kvantitet – Grön ekonomi

Helhetsgrepp

koordinerad förvaltning, utveckling
och innovation från källa till hav

Ekosystemtjänster: produkter och tjänster från naturens ekosystem som bidrar till människans välbefinnande.

Kalkning; övergödning; dricksvattenskydd; små avlopp; biodiversitet; vattenkvalitet; invasiva arter, vattenkraft; fiskebestånd; fiskreglering; fritidsfiske; vattenbruk; marint skyddade områden; vraksanering, havsplanering; etc

Koordinerad förvaltning från källa till hav: vatten–hav–fisk

Vatten- och havsförvaltning

– en del i det hållbara samhällsbygget

Det innebär att HaV:

- » samverkar och förankrar
- » är pådrivande, stödjande och samlade vid genomförandet av miljöpolitiken
- » verkar för en hållbar förvaltning av fiskeresurserna
- » arbetar med föreskrifter, tillsynsvägledning, vägledning, miljöprövning och tillsyn
- » ger stöd till regeringen i deltagande inom EU och annat internationellt samarbete

Internationell nivå

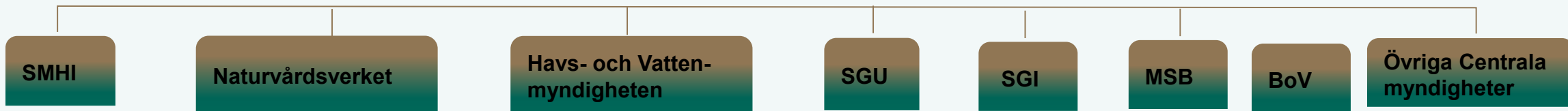
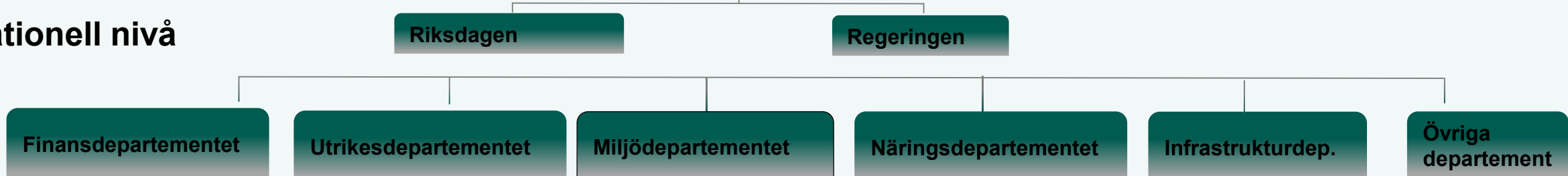

Hållbar Vattenresursförvaltning

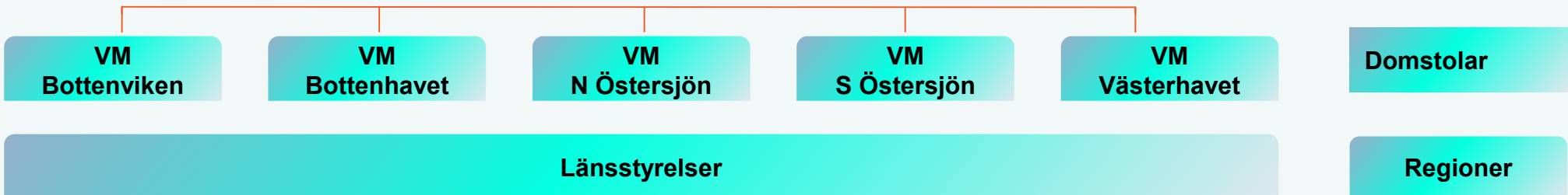
EU-nivå

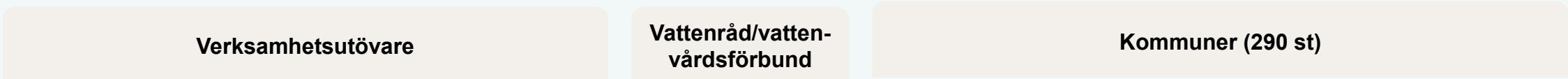
Nationell nivå

Regional nivå

Lokal nivå

Exempel på nationell samling i vattenförvaltningen

Energiöverenskommelsen 2016

Havs
och Vatten
myndigheten

Svensk energipolitik tre grundpelare

- » Ekologisk hållbarhet
- » Konkurrenskraft
- » Försörjningstrygghet

2040 = 100 procent förnybar elproduktion

- » Vattenkraft, variabel vind- och solkraft, reglerkraft
- » Energieffektivisering
- » Sammanbindning av elnäten mellan länderna kring Östersjön

Vattenkraften

- » Sverige ska leva upp till EU rätten, moderna miljökrav
- » Effekthöjning tillåts i befintliga verk
- » Nationalälvarna skyddas från utbyggnad
- » Fastighetsskatten på vattenkraft sänks till 0,5 procent
- » Vattenkraftsbranschen finansierar kostnader, till exempel omprövning

Vindkraften

- » Samhällsekonomiskt effektiv utbyggnad av vindkraftsparker till havs

Mål ramverket hållbar vattenresursförvaltning

”Att genom ett stärkt helhetsgrepp kring vattenresurserna och dess förvaltning med fokus på kvantitet, vattenhushållning och kvalitet bidra till hållbar samhällsutveckling”

- » Sveriges vattenresurser per huvudavrinningsområden (HARO)
  - Vattenresursituationen
  - Deras nyttjande (för vad och ekonomi),
  - Risker
  - Exempel på konflikter och möjligheter

- » En beskrivning av dagens förvaltning av vattenresurser

- » Hur kan framtidens förvaltning se ut? Ett ramverk
  - Förslag till
    - Handlingsplaner
    - Arbetssätt, metodik
    - Policyförslag

- » Fortsatt samverkan, dialog med politiken, utredningar

Ett ramverk för hållbar vattenresursförvaltning

Havs
och Vatten
myndigheten

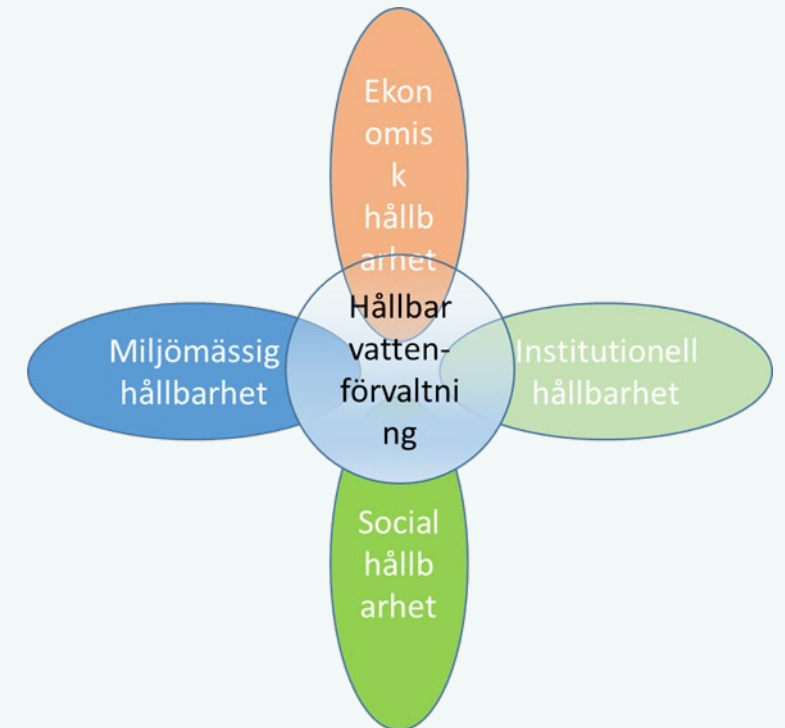
Björn Sjöberg

Varför?

- » Även om intressen för vattenresursförvaltning ökat präglas förvaltningen fortsatt av,
  - Bristande kunskap, beredskap o medvetenhet inför vattenrelaterade problem
  - Oklar hantering av konkurrerande intressen
  - Betydande och ökade kostnader för, för mycket och för lite vatten
  - Betydande och ökande förändringar i klimat och demografi.
  - En fragmenterad vattenförvaltning med stort fokus på vattenkvalité
  - Förebyggande avrinningsområdesvis planering är svag eller obefintlig.

Syfte

- » Att stärka vattenförvaltningen och säkra vattenresurserna genom att
  - lyfta in planerings- och fördelningsperspektiven tydligare i arbetet.
  - stärka avrinningsområdesperspektivet
  - stärka kunskapsbasen
  - utveckla samverkan och arbetssätt
  - utveckla kommunikationen

Strategier

- » Utgångspunkten är dagens förvaltning och existerande regelverk och styrmedel.
- » Arbetet ska involvera berörda myndigheter och intressen, och akademien.
- » Arbetet ska relatera till, och vid behov koordineras med, pågående processer inom vattenförvaltningen.
- » Fokus på regional avrinningsområdesvis förvaltning innebärandes,
  - Att skapa intresse
  - Att skapa förståelse
  - Att vägleda om principer kring fördelning, förebyggande planering och beredskap
  - Att bistå med kunskaps- och planeringsunderlag
  - Att bistå med processtöd

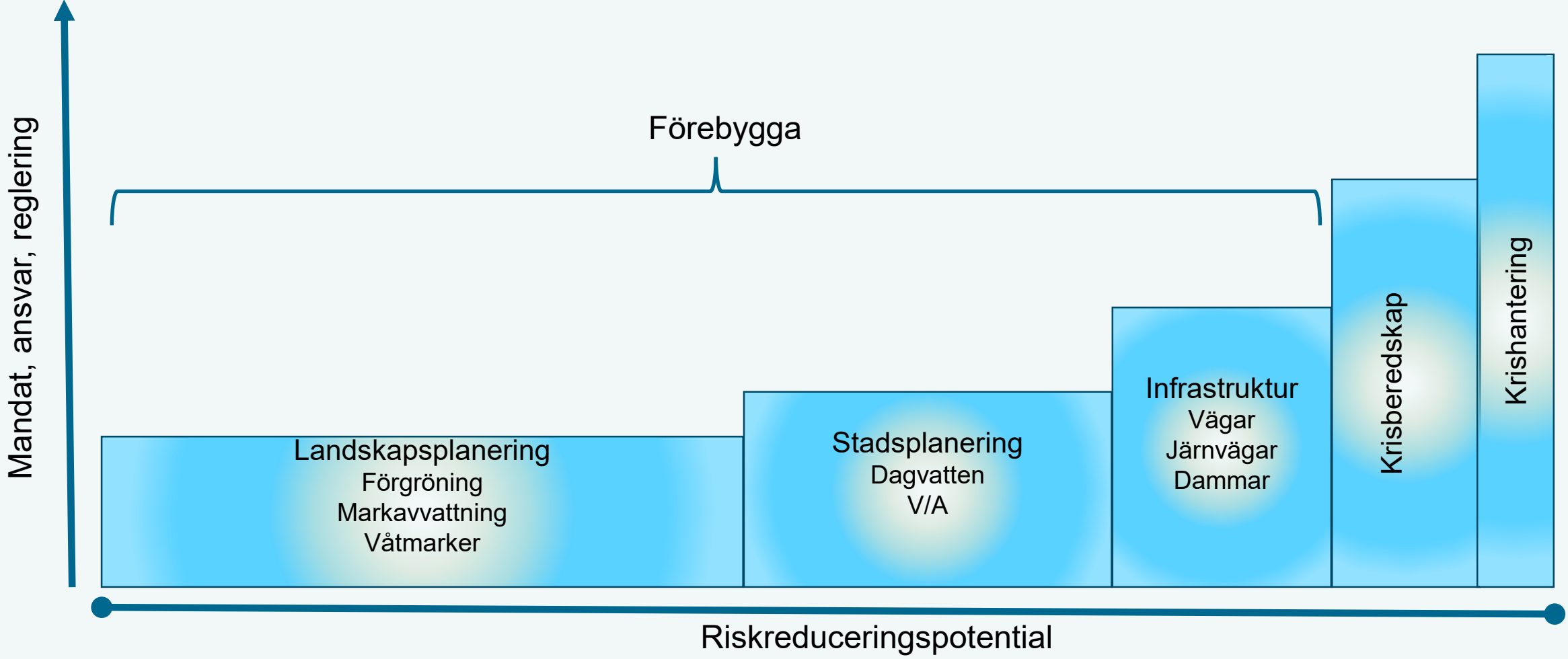
Hållbar vattenresursförvaltning: Behov av en inkluderande process för avvägningar och synergier

Exempel på angelägna frågor rör de avvägningar som krävs inom vattenförvaltningen vid utpekande av kraftigt modifierande vatten och tillämpning av sänkta krav.

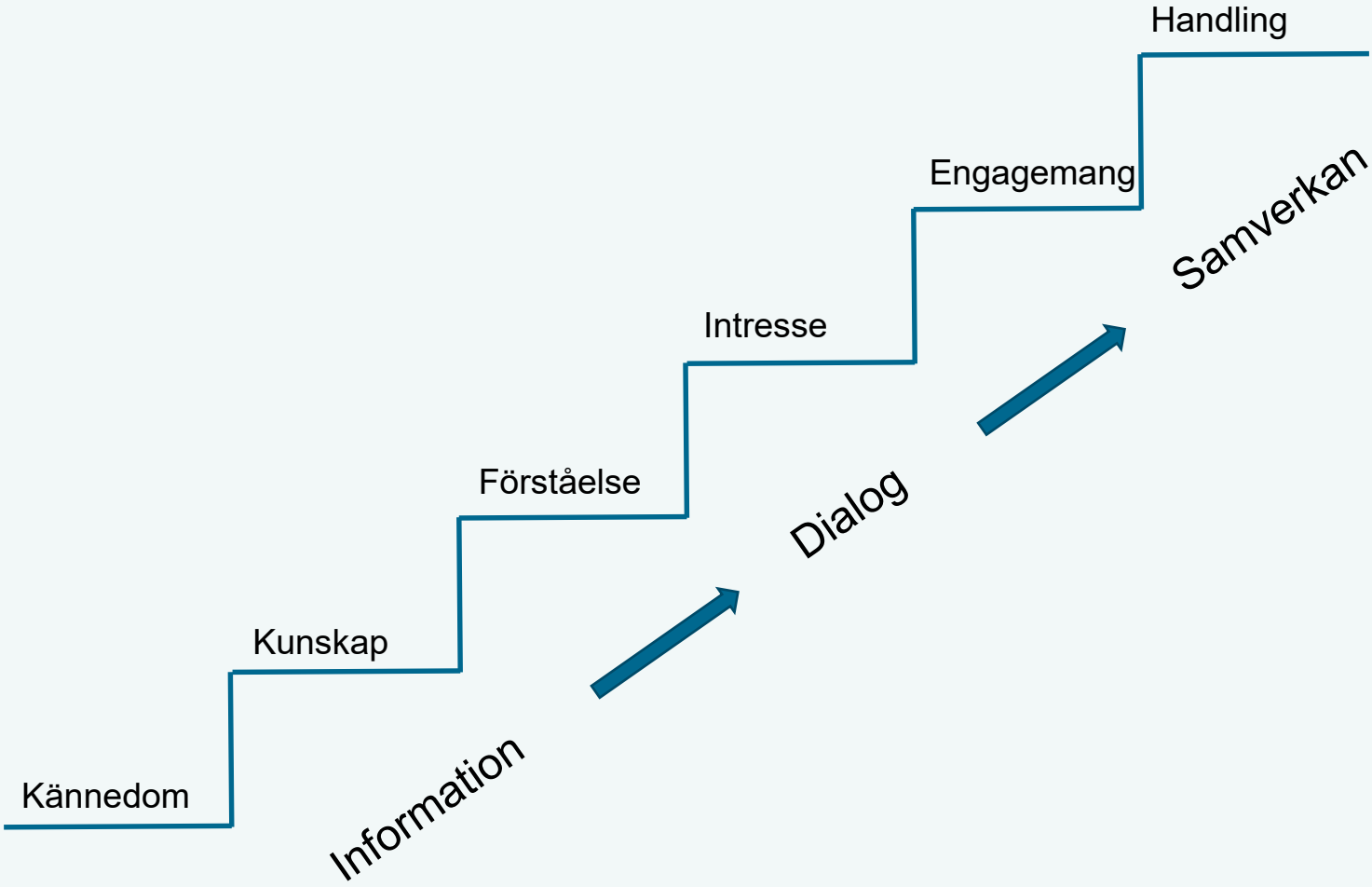
- » Betydande negativ påverkan på verksamheten
- » Väsentlig verksamhet från allmän synpunkt
- » Orimliga kostnader
- » Omöjligt av tekniska skäl
- » Allmänintresse av större vikt,

Hållbar vattenresursförvaltning: Behov av utvidgad planering och förebyggande arbete

(Efter idé av WMO/GWP, 2018 Samt Aspegren mfl 2019)

Hållbar vattenresursförvaltning: Behov av samordnad handling

Hållbar vattenresursförvaltning - utvecklingsområden

- » 7 utvecklingsområden som tillsammans bidrar till ramverket för hållbar vattenresursförvaltning
- » Förvaltningen utgör en grund för arbetet med hållbar vattenresursförvaltning. Den ska utvecklas med stöd av arbetet inom de övriga modulerna.
- » Samverkan och samverkansprocesser är inte en eget utvecklingsområde utan är en del av arbetsprocessen och kommer in processmässigt som delar i framförallt Förvaltning och Arbetsätt.

Sveriges vattenresursförvaltning,

-- styrkor och svagheter

-> **möjligheter**

Signild Nerheim, Vattenförvaltningsenheten

Havs
och Vatten
myndigheten

Kan vi med stöd av direktiv och lagstiftning få till en hållbar vattenresursförvaltning om vi tog tillvara på alla möjligheter?

Vattenverksamhet

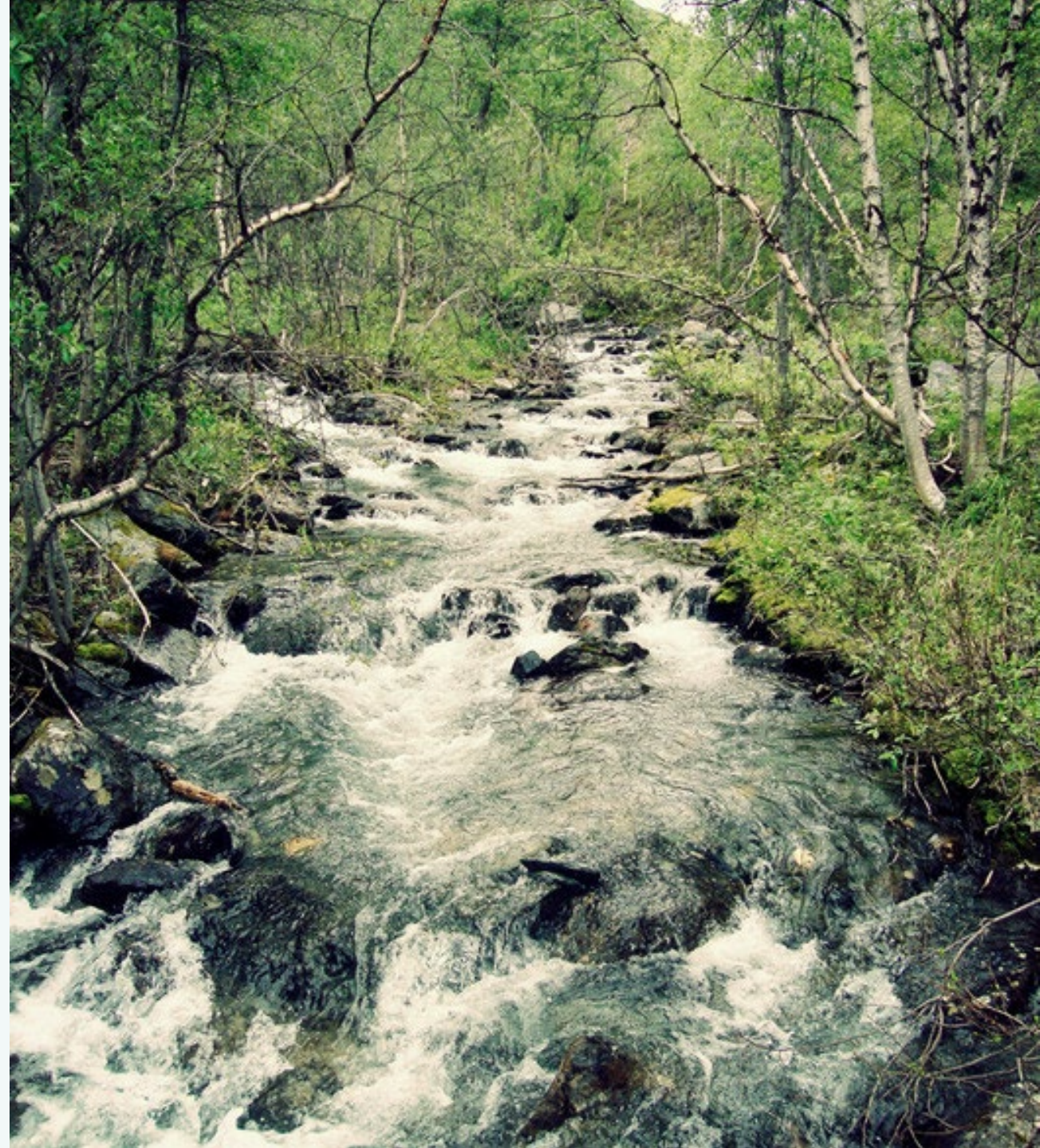
- » 1879 Dikningslagen
- » 1880 Vattenrättsförordningen
- » 1918 Äldre Vattenlagen
- » Vattenverksamhet definieras som en verksamhet eller åtgärd vars syfte är att ändra vattnets djup eller läge, avleda grundvatten eller tillföra vatten, eller avvattna mark (MB 11 kap. 3 §)

Miljölagstiftningen

- » 1998: Miljöbalken samlar miljölagstiftningen från att förut ha funnits på 15 olika ställen
- » Ramvattendirektivet för Vatten kommer 2000: I direktivet fastställs regler för att stoppa försämringen av Europeiska unionens (EU:s) vattenförekomster och nå "god status" för Europas floder, sjöar och grundvatten senast 2015.
- » 2004: RDV fastställs i MB 5 kap samt i Vattenförvaltningsförordningen

Hänger det ihop?

- » MB kap 2: Allmänna hänsynsregler - lokalisering
- » MB kap 3: God hushållning av mark och vatten
- » MB kap 5: Miljökvalitetsnormer och miljökvalitetsförvaltning
- » MB kap 11: Vattenverksamhet och vattenanläggningar (t ex är översvämningsskydd en sådan)
- » Risker vid översvämning hanteras i PBL.
  - PBL 2 kap 10 § pekar på 5 kap MB

Kalmar

Översvämningdirektivet
implementerades i PBL

Vattendirektivet
implementerades i MB

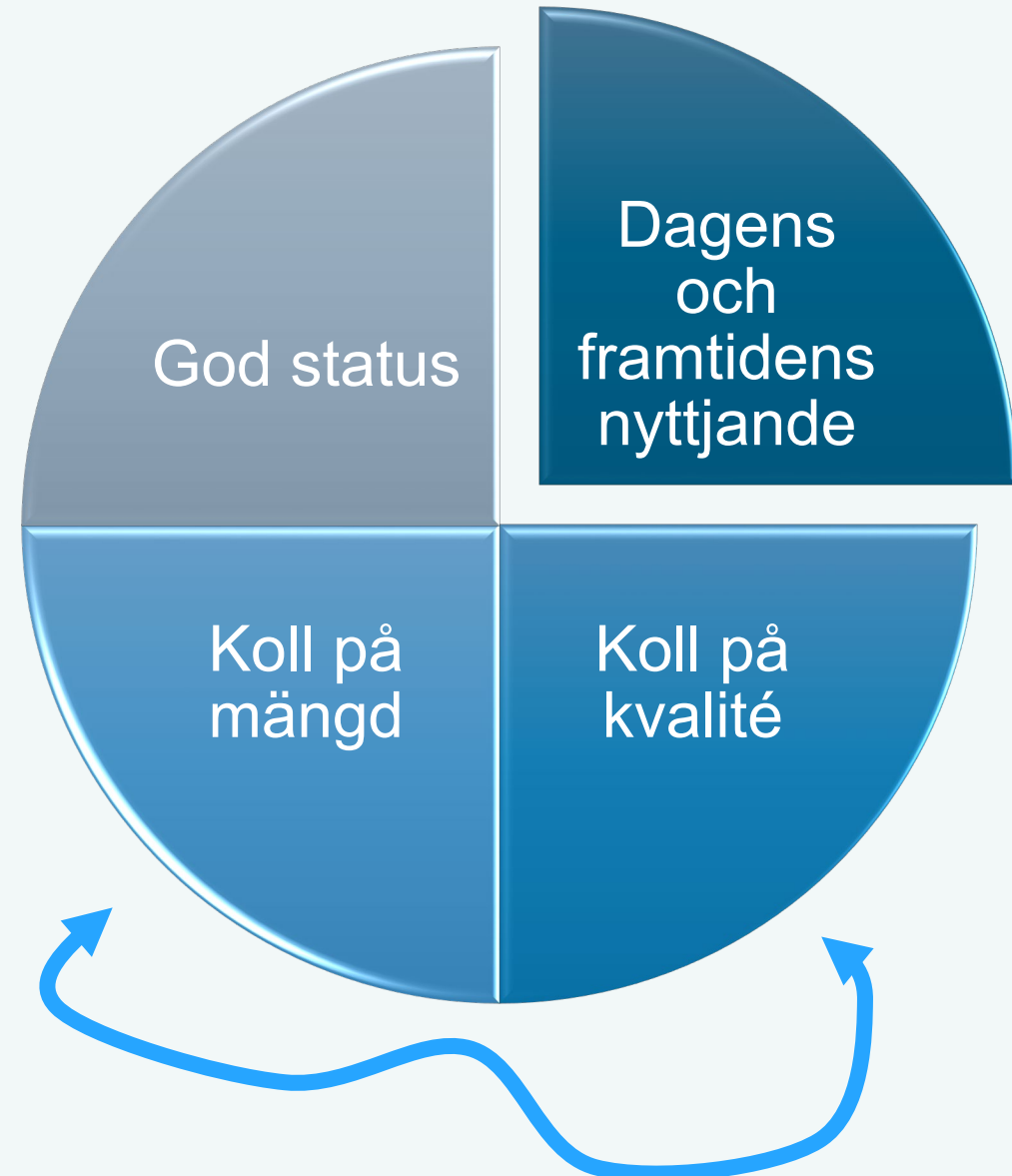

Västerås

Klarar juridiken av helheten?

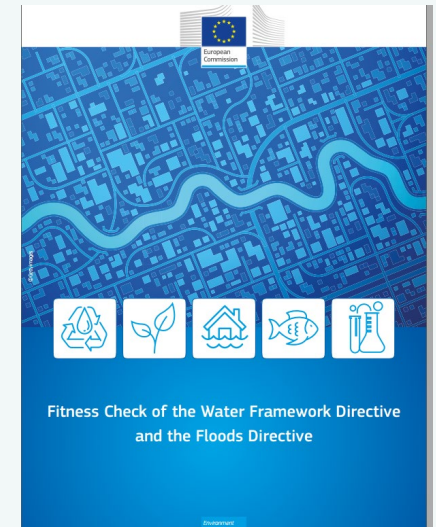
- » I verkligheten hänger frågor som rör nyttjande av vatten samman
- » Vissa av våra användningsområden ställer högre krav på vattnets bibehållna kvalitet än andra (dricksvatten, ekosystemen)
- » Kvantiteten påverkar ekologisk status

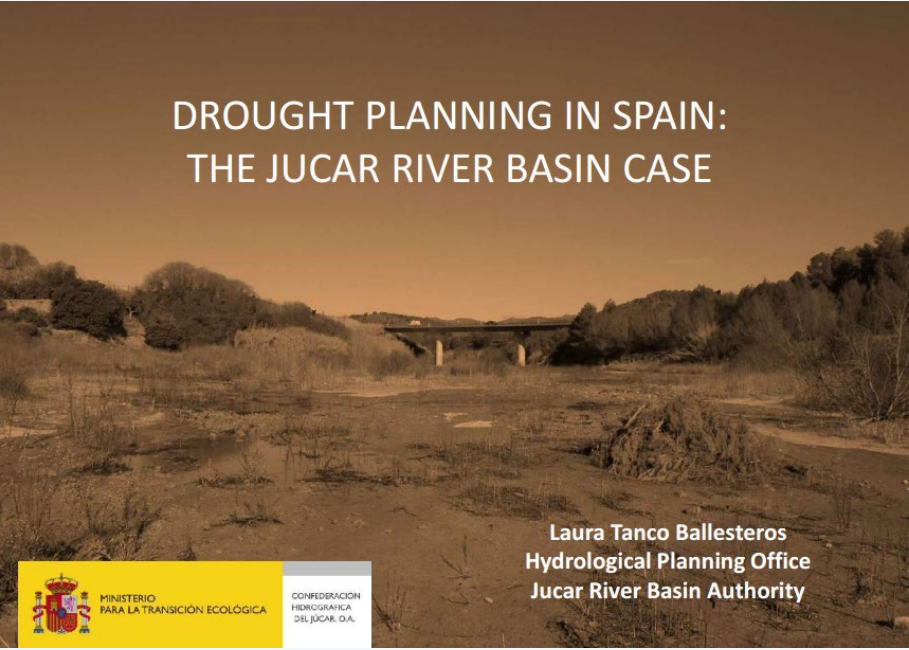
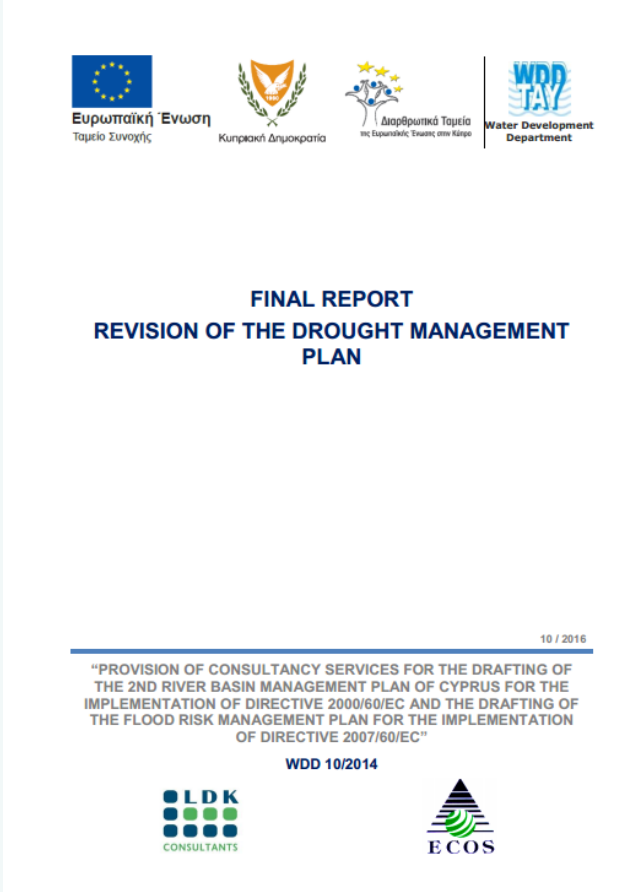
EU fitness check:

- » Kommissionen anser att vattendirektivet är tillräckligt flexibelt för att tillgodose nya utmaningar såsom tex klimatförändringar och vattenbrist
- » Bristerna i måluppfyllelse beror inte på själva lagstiftningen utan på ländernas genomförande. Framförallt gäller det ambitionen i genomförande av åtgärder och integration med andra politikområden som jordbruk, transporter och energiproduktion

Kommissionen har bl.a. uppmanat Sverige där så är lämpligt överväga att utarbeta planer för hantering av torka och vattenbrist (inom ramen för vattendirektivet).

Cypern och Spanien arbetar med vattenbrist inom Vattendirektivets ramar

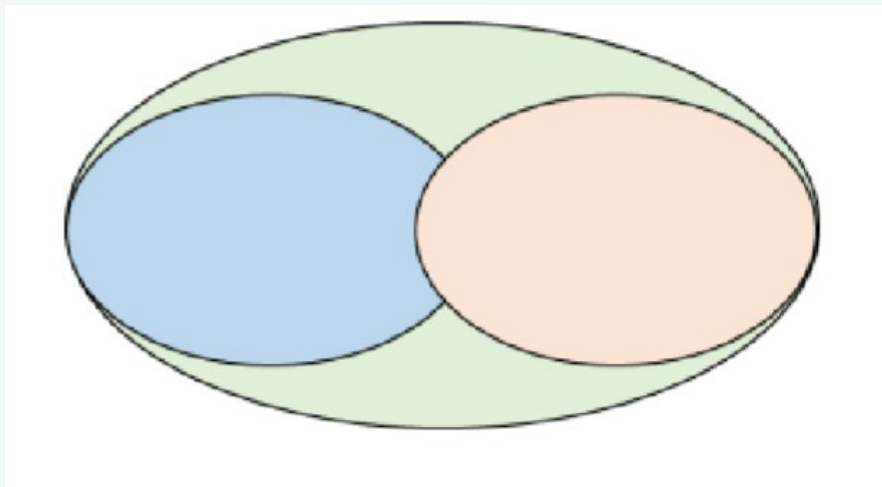
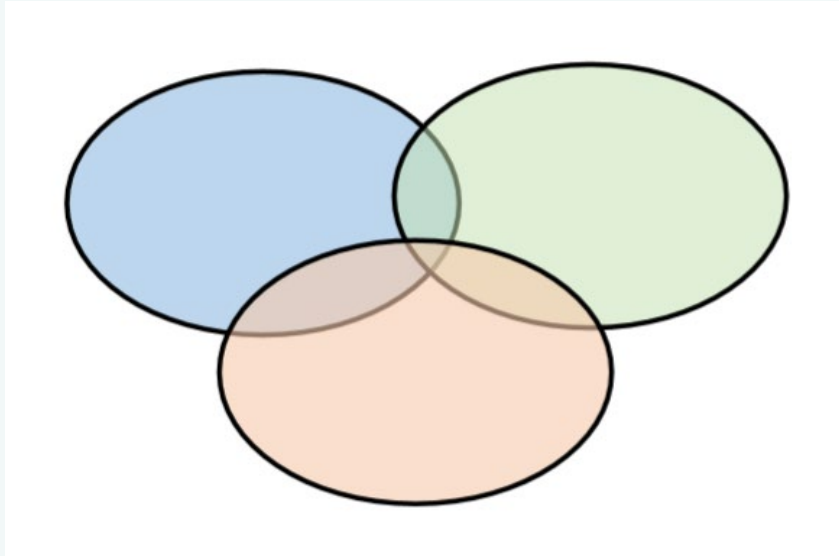

I enlighet med artikel 13.5 i vattendirektivet:

Förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt kan kompletteras med mer detaljerade program och förvaltningsplaner för delavrinningsområde, sektor, fråga eller vattentyp som beaktar särskilda aspekter på vattenförvaltningen. Genomförande av dessa åtgärder skall inte frita medlemsstaterna från någon av deras skyldigheter enligt återstoden av detta direktiv

Möjligheter från vattenförvaltningen

Hållbar vattenresursförvaltning

» Samhällets behov av

- Rent vatten
- Odling och djurhållning
- Ekosystemtjänster
- Säkerhet
- Kulturmiljö
- Sociala aspekter

» Vattnets nyttjande belyst utifrån de aspekter som berörs

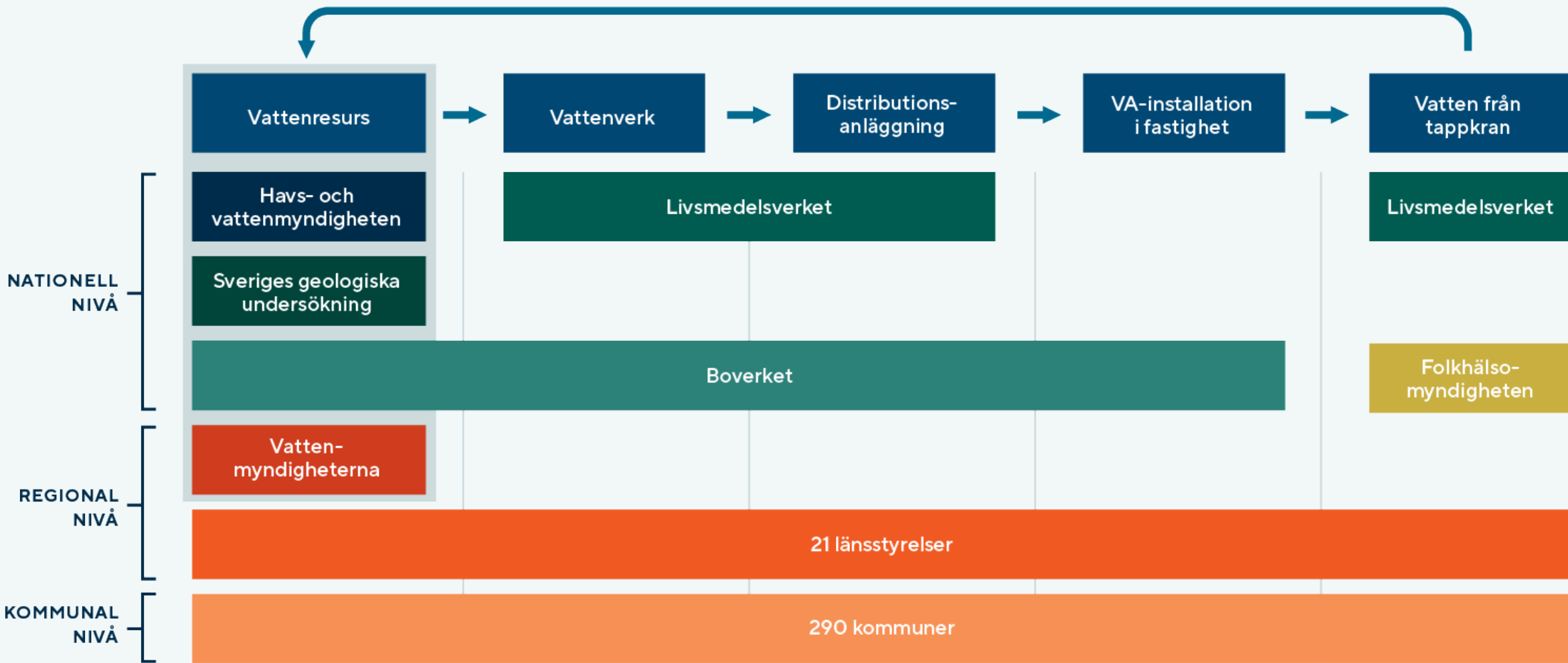
» Kostnader idag och i framtiden

» Åtgärder baseras på optimering utifrån samhällets sammanvägda behov

Ansvarsfördelningen är fördelad på många aktörer – exempel dricksvatten

Havs
och Vatten
myndigheten

Avloppshantering

Möjligheter utifrån vattenförvaltningens perspektiv

- Öka förståelsen av kvalitet – kvantitet
- Utvärdera möjligheterna i dagens lagstiftning
- Utökad arbetssätt – vilka aktörer berörs och hur integrerar vi arbetet bättre?
- Vilket kunskapsunderlag krävs för avvägningar?
- Kan vi öka vår förståelse av olika perspektiv?

”Vatten är ingen vara vilken som helst utan ett arv som måste skyddas, försvaras och behandlas som ett sådant”

**Havs
och Vatten
myndigheten**

Vattendirektivets inledande delar